

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mediálních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Kateřina Černá

**České televizní Silvestry- proměna v letech
1978-1998**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Kateřina Āerná**

Vedoucí práce: **PhDr. Bednařík Petr, Ph.D.**

Oponent práce:

Datum obhajoby: **2010**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

ČERNÁ, Kateřina. *České televizní Silvestry- proměna v letech 1978-1998*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, IKMSŽ, 2010. 36 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Bednařík Petr, Ph.D.

Anotace

Bakalářská práce *České televizní Silvestry- proměna v letech 1978-1998* se zabývá především českou televizní zábavou. V této práci je zkoumán jeden z jejích produktů- televizní Silvestr. Pomocí archivních materiálů jsou vybrané pořady popsány a analyzovány. Dále jsou vybrané roky doplněny o recenze z novin.

První část práce se zabývá vývojem televizní zábavy, především v českém prostředí. Avšak je zde popsán i samotný termín „zábava“ či nahlédnutí do počátků televizního vysílání v souvislosti s televizní zábavou. Práce se věnuje i pojmu „kult televizního Silvestra“ a cestě ke vzniku tradičních silvestrovských estrád. Dále je zde i důkladnější pohled na významnou osobnost českých televizních Silvestrů- Vladimíra Menšíka. Roky 1978, 1983, 1988 a 1993 jsou popisovány pouze z hlediska České televize a Československé televize, v posledním zkoumaném roce 1998 je analýza rozšířena o silvestrovský program TV Nova a TV Prima. Velkou roli hrají dobové kritiky v novinách, které jsou jednak stavěny proti sobě a v neposlední řadě i dány do kontrastu s mými názory. V závěru práce dochází k analýze proměny českých televizních Silvestrů a úrovně české televizní zábavy.

Annotation

This thesis *The Czech Television „Silvester“ (New Year's Eve)- Changes in 1978-1998* is mainly concerned with the Czech television entertainment. In this work has been studied by one of its products- the TV New Year's Eve (the „Silvester“). Using archival materials were the selected programs described and analyzed. Furthermore, the selected years were supplemented by reviews from newspapers. The first part deals with the development of television entertainment, especially in the Czech environment. However, there is described the term "fun" or insight into the beginnings of television in the context of television entertainment. This work also deals with the concept of "cult television New Year's Eve" and the way to the emergence of the traditional New Year's shows. There is also a more thorough look at the important personality of the Czech television New Year's Eve, Vladimír Menšík. The Years 1978, 1983, 1988 and 1993 are described only in terms of Česká and Československá televize, in the last analysis in the 1998 is extended on New Year's analysis of the TV Nova and Prima TV program. The great role have the historical criticism in the newspapers, that are both built against each other and ultimately put into contrast with my own views. In the conclusion of this work is analyzed the transformation of the Czech television New Year's Eve and the level of the Czech television entertainment.

Klíčová slova

Silvestr, televize, zábava, Česká televize, Československá televize, TV Nova, Vladimír Menšík

Keywords

New Year's eve, television, entertainment, Česká televize, Československá televize, Nova TV, Vladimír Menšík

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 64 040 znaků s mezerami, tj. 36 normostran.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Českých Budějovicích dne 19.5.2010

Kateřina Černá

Obsah

ÚVOD	8
1. TEORETICKÁ ČÁST	10
1.1. TELEVIZNÍ ZÁBAVA.....	10
2.1.1. <i>Počátky televizní zábavy</i>	10
1.2. TERMINOLOGIE TELEVIZNÍ ZÁBAVY.....	10
1.3. PODÍL TELEVIZNÍ ZÁBAVY DŘÍVE A DNES.....	11
1.3.1. <i>Dnešní pohled na televizní zábavu</i>	12
1.4. KULT TELEVIZNÍHO SILVESTRA.....	12
1.5. PRVNÍ SILVESTR V TELEVIZI.....	12
1.6. CESTA K TRADIČNÍM SILVESTROVSKÝM ESTRÁDÁM.....	13
1.7. ČESKOSLOVENSKÁ TELEVIZE.....	14
1.8. VLADIMÍR MENŠÍK A JEHO SILVESTRY.....	15
2. METODICKÁ ČÁST	17
2.1. SILVESTRY VYBRANÝCH LET 1978, 1983, 1988, 1993, 1998.....	17
2.1.1. <i>Silvestr 1978 aneb Silvestr hravý a dravý</i>	17
2.1.2. <i>Silvestr 1983- Den otevřených dveří aneb Čí jsou hory? Kavčí!</i>	19
2.1.3. <i>Silvestr 1988</i>	21
2.1.4. <i>Silvestr 1993</i>	23
2.1.5. <i>Silvestr 1998</i>	23
2.1.5.1. <i>Silvestr 1998 na ČT</i>	24
2.1.5.2. <i>Silvestr 1998 a TV Nova</i>	24
3. VÝZKUMNÁ ČÁST	27
3.1. PROMĚNA TELEVIZNÍCH SILVESTRUŮ V LETECH 1978-1998.....	27
3.2. METODICKÝ POSTUP.....	29
ZÁVĚR	30
RESUMÉ	31
SUMMARY	31
CITOVANÉ ZDROJE	32
DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA	35
SEZNAM PŘÍLOH	36
PŘÍLOHY	

Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolila České televizní Silvestry se zaměřením na roky 1978-1998. Pokusím se zachytit vývoj jednoho z klíčových okamžiků televizní zábavy, jímž bezpochyby zakončení roku je. Kdy jindy si dávaly televize tolik záležet na tom, co odvysílají, než právě na konci roku, kdy se před kamerami i za kamerami objevovaly největší osobnosti televizní zábavy tehdejší doby. Většina mé práce bude zachycovat vývoj Silvestrů na Československé, posléze České televizi, ovšem poslední zkoumaný rok 1998 přinese i srovnání s novými komerčními televizemi, které na českou scénu přinesou návrat velkolepých a v socialismu tak oblíbených estrád. Má práce bude samozřejmě pojímat i stručný pohled do původů televizní zábavy jako takové, protože bez kořenů nemůžeme samotný produkt zábavy zkoumat. Dále se pokusím zachytit i vývoj televizní zábavy na Československé televizi, respektive v počátcích jejího vysílání. Postupně se tak doberu k cestě za tradičními televizními estrádami. Samostatnou kapitolu mé práce jsem se pak rozhodla věnovat českému fenoménu televizních Silvestrů- Vladimíru Menšíkovi, k jehož práci dodnes vzhlížejí nejen pamětníci. Díky názorům pamětníků a publicistických článků přiblížím jeho osobu co možná nejlépe, samozřejmě s ohledem na jeho přínos české televizní zábavě.

Ve výzkumné části se pak podívám na konkrétní roky, které jsem si pro zkoumané téma vybrala, tedy roky 1978, 1983, 1988, 1993 a 1998. Nejvíce obsáhla pak bude kapitola zahrnující rok 1998, kdy už diváci mohou vybírat z ČT1, ČT2, TV Nova a TV Prima.

Od tezí jsem se z části vychýlila v tom, že jsem věnovala několik dalších kapitol vývoji televizní zábavy, která je samozřejmě pro zkoumané téma klíčová, tudíž došlo k rozšíření záběru. Dále jsem oproti tezím změnila rozvržení kapitol pro lepší konečnou srozumitelnost.

Z části jsem vynechala v tezích uváděnou kapitolu „Představení televizních stanic, které ve zkoumaných letech vysílaly silvestrovský program“ a to kvůli tomu, že vývoj na ČST jsem obsáhla v samostatné kapitole a vývoj na TV Nova jsem zahrнула přímo do analýzy Silvestra 1998.

Cílem práce je tedy zachytit obsahové změny Silvestrů v českých a československých televizích, díky kterým dochází k ritualizaci závěru roku. Při zpracování tématu jsem použila archivní záznamy zkoumaných pořadů, dále pak odbornou literaturu k tématu zábava a také novinové recenze a články týkající se televizní zábavy a odvysílaných pořadů. Jedním z nejcennějších zdrojů mi při psaní práce byl také internet, odkud jsem použila velké množství on-line odborných článků.

Získaný materiál byl poté popsán a podroben kvalitativní analýze.

Hypotézou je, že televize používají stále stejné formáty těchto pořadů a je zde tedy patrná jistá strnulost. Další hypotézou je to, že Silvestr je dnem, kdy chce televize prezentovat své možnosti připravit zábavné pořady s velkou scénou i značným počtem účinkujících, aby dala divákovi najevo, že pro něj připravila speciální nákladné vysílání. Konečně poslední hypotézou je, že televizní zábava se stala určujícím a základním prvkem televizního vysílání, i když na začátku tomu tak nebylo.

1. Teoretická část

1.1. Televizní zábava

Pod pojmem televizní zábava si každý představí něco jiného. Jedno je však jisté- právě tento druh zábavy dospěl v posledních desetiletích k tak velkému rozmachu, že se stal jak doslova určujícím a hlavním bodem televizního vysílání, tak jedním z hlavních zdrojů zábavy pro lidi vlastníci televizi. V dnešní době je v televizi zábavy rozhodně mnohem víc, než v jejích počátcích. Televize se snaží bavit diváky za každou cenu. Ovšem cesta za dnešním stavem televizní zábavy byla poměrně dlouhá.

1.1.1. Počátky televizní zábavy

Televize jako masové médium vznikla ve Spojených státech ve druhé polovině 40. let. Na rozdíl od Evropy byl zdejší rozvoj založený především na zábavě. V našich končinách byla funkce zábavy v televizi pouze okrajová, postupně se však dostala do popředí zájmu a dnes protkává zábava celé vysílací schéma. „Užívání médií totiž závisí na uspokojení, potřebách, přáních nebo motivech eventuálního příslušníka publika. Typickou „potřebou“ je potřeba informací, odpočinku, společnosti, rozptýlení nebo úniku“(McQuail, 2009). Potřeba rozptýlení a úniku je tedy oním prvkem, který evokoval a do televize přinesl čím dál tím více zábavy.

1.2. Terminologie televizní zábavy

Pokud chceme mluvit o televizní zábavě a pořadech, které za tímto účelem vznikají, setkáme se s nejednotnou terminologií. České odborné texty nabízejí dva možné způsoby vyjádření pro pořady, jejichž náplní je zábava. Např. i v největším českém vyhledávači google.cz najdeme jak termín pořad *zábavný* tak *zábavní*. Ovšem dle mého názoru, pokud je pořad zábavní, ještě to nemusí nutně znamenat, že je zábavný. „V televizi je poslední roky zábava všechno. Kromě akčních stříleček, veselých zpráv a krve však existují i speciální pořady, mající žerty všeho druhu tak říkajíc v popisu práce. Ačkoli krev v nich většinou neteče, spousta zlé krve už nadělaly. A tak komerční nekomerční stanice látají zábavné pořady s úmyslem udržet diváka ve správný čas před obrazovkou jakýmkoli způsobem s výjimkou prostředků, které snad ještě nikdo nevyzkoušel: halucinogenů, kolektivní hypnózy a mechanického připoutání k bedně.“ (Tesař, 2003). Tento názor tedy potvrzuje, že pokud je

např. v televizním programu pořad označen jako zábavní, ještě to nutně neznamena, že se bude divák bavit.

Půjdeme-li ještě hlouběji a zaměříme se na prostý termín *zábava*, najdeme přesnou definici v knize Neila Postmana *Ubavit se k smrti*. Podle něj je zábava takový druh trávení času, do kterého se lidé nemusejí nutit, protože je sama přitahuje, přináší radost, uspokojení nebo oddech. Odtud také pochází přídavné jméno zábavný. Zábava může být pasivní, kdy se člověk "nechává bavit" jako divák nebo posluchač, anebo aktivní, kdy je například účastníkem nějaké hry nebo sportu. Zábava souvisí s odpočinkem a s volným časem. Činnosti jako hra, aktivní sport nebo četba literatury ale patří spíše k rekreaci, neboť vyžadují i jistou dovednost a aktivní účast. Dříve se "zábavou" rozuměla především taneční zábava. Rostoucí podíl volného času v moderních společnostech vedl ke vzniku zábavního průmyslu, což je významné odvětví hospodářství, které nabízí lidem pasivní zábavu (Postman, 1999).

Závěrem této kapitoly však nutno dodat, že ať říká terminologie cokoli, pro každého konzumenta mediálních obsahů je termín „zábava“ něco jiného. Já se budu nyní zabývat ale výhradně zábavními pořady, které jejich tvůrci za zábavné označují.

1.3. Podíl televizní zábavy dříve a dnes

Je obecně známo, že zpočátku byl podíl zábavních pořadů v československém televizním vysílání mnohem menší než je dnes, hlavní náplní byly zpravodajské pořady. Podíl zábavních pořadů se však stále zvyšuje a dnes se pohybuje na komerčních televizích v Česku okolo 20% (Borovan, 2004).

Na tom, jaké obsahy se k divákům skutečně dostanou, se podílí celá řada faktorů na mnoha úrovních, které se liší mírou zespolečnění. V odborné literatuře se vyskytuje minimálně pět základních výkladů, jak je možné obsah mediální produkce vnímat z hlediska vlivů, které ho ovlivňují (Jiráček, Köpplová, 2003).

Mediální produkce je tedy ovlivněna jednak odrazem postojů samotných výrobců, odrazem preferencí publika, odrazem postojů ve společnosti jako celku, zdrojem zamýšlení vlivu na publikum a v neposlední řadě uzavřenou entitou, kdy je možné od všech vlivů abstrahovat (Croeteau a Hoynes, 2000).

Z toho tedy vyplývá, že pokud je skutečně obsah mediální produkce odrazem preferencí publika či postojem společnosti, publikum si žádá čím dál tím více zábavy na úkor zpravodajství a dalo by se z toho také usuzovat, že lidé se při uspokojování svých potřeb pomocí médií orientují zejména na potřebu relaxace a uvolnění.

1.3.1. Dnešní pohled na televizní zábavu

Zcela jiný názor má na současné požadavky diváků jeden z předních českých bavičů Karel Šíp, který úroveň soudobé zábavy zároveň kritizuje: „Česká televizní zábava skomírá, přestává se dělat. A obávám se, že o ni diváci momentálně ani nestojí“ (Spáčilová, 2010). Karel Šíp toto prohlásil po udílení cen TýTý v březnu 2010 pro server idnes.cz a dodává: „Je možné, že v určité éře se hlavně diváci TV Nova zábavou přesytili. Navíc v ní bylo hodně škváru, zábava zdevalvovala a už ji zdaleka nedělali pouze mistři. Mívali jsme esa, jako byli Dvořák, Bohdalová, Kopecký či Menšík. Teď už esa nejsou. Zábava šla níž a níž a podle mě je teď opravdu na nule. Jestli se zase vzedme nebo ne, to samozřejmě nevím, ale nemám z dnešní situace dobrý pocit“ (Spáčilová, 2010). Již zmíněný odkaz k „tradičním bavičským legendám“ budu samozřejmě blíže rozebírat i v následujících kapitolách.

1.4 Kult televizního Silvestra

V roce 2004 vznikla na FSV UK diplomová práce s názvem „Kult televizního Silvestra“. Josef Koukolíček v ní tedy vysílání posledního dne roku označuje za kultovní. Tento zvyk podle něj vychází z tradice rozhlasových Silvestrů a posléze z toho, že lidé za totalitního režimu neměli moc jiných (lepších) možností, než sedět u televize, tudíž se pro ně televizní vysílání stalo doslova tradicí (Koukolíček, 2004). Přispěli k tomu samozřejmě přední čeští (i slovenští) baviči, bez kterých by vysílání zdaleka nemohlo být tak populární.

1.5. První Silvestr v televizi

Hned v prvním roce, kdy Československá televize zahájila televizní vysílání, připravila pro diváky silvestrovský zábavní pořad. Vzor si vzala z do té doby oblíbených Silvestrů v rozhlase.

V archivu České televize je zachována zpráva ředitele K. Kohouta a I. Urbana z listopadu 1953, která obsahuje plán vysílání na závěr roku, kdy v průběhu posledních deseti dnů televize vysílala celkem šestkrát, na Štědrý den sice jen odpoledne od tří do pěti, ale na Silvestra od osmi večer až přes půlnoc. Takže už v prvním roce existence televizního vysílání byla založena tradice celovečerních televizních estrád posledního dne roku. Podstatnou část Silvestra 1953 měly tvořit tři hodinové bloky a dva půlhodinové hudební předěly. Historicky první televizní Silvestr tedy vypadal tak, že se od 20 do 21 hodin vysílala filmová reportáž z Chaplinových grotesek a filmů, sestřihovaná montáž z filmů "Celý svět se směje", "Volha, Volha"- jednotlivé scény s nejpopulárnějšími písněmi Dunajevského, cirkusové výstupy,

klauni a taneční orchestr a nejtípnější hraná scéna z filmu "Polská televise". Celý filmový blok byl navíc propojený vtipným komentářem mimo obraz. Následovala hudební přestávka, po které přišel vrchol večera, což bylo setkání s nejpopulárnějšími humoristy. Scénky a samostatné výstupy měly na starost české legendy: Nový, Fiala, Horníček, Hlinomaz, Filipovský, Štuchal, Marvan, Burian a Werich. V závěru se setkávají, aby sobě i lidem řekli, o co by byl život hezčí, kdyby lidé po celý rok odhodili přetvářku a říkali si čestně pravdu do očí. Jednotlivá samostatná čísla a vystoupení byla prokládána hudbou estrádních a jazzových orchestrů (Šmíd, 2001).

Jak vidíme z detailního popisu prvního televizního Silvestra, televize si již v prvním roce svého vysílání uvědomovala, že závěr roku musí být vyvrcholením toho nejlepšího, co může divákům nabídnout.

1.6. Cesta k tradičním silvestrovským estrádám

Ještě předtím, než se role „hlavního“ silvestrovského baviče ujal Vladimír Menšík, objevovaly se na závěr roku osvědčené bavičské dvojice, jako např. Horníček s Kopeckým v roce 1962 nebo Bohdalová s Dvořákem o rok později (Rudé právo, 1962, 1963). Právě v 60. letech pozorujeme, že se postupně vytváří forma několikahodinových silvestrovských pořadů, které byly postupně rozdělovány do menších bloků. Už v roce 1954 popisuje Rudé právo večerní silvestrovský program takto: „V pátek od 20 hodin až přes půlnoc silvestrovský program s veselými scénkami, s orchestry, taneční hudbou. Účinkují v něm známí i neznámí komikové, oblíbení artisté i loutky“ (Rudé právo, 1954, s. 4).

Hlavním zdrojem silvestrovské zábavy však díky tomu, že televizor ještě nevlastnil velký počet diváků, zůstával rozhlas. Např. roky 1956 a 1957 nabízely dle programu Rudého práva Silvestrovský kabaret v rozhlase (Rudé právo, 1956, 1957). I tudy tedy vedla cesta k tradičním silvestrovským estrádám.

Rok 1960 pak přichází se silvestrovským, Rudým právem blíže nespecifikovaným pořadem Pozdravy od přátel (Rudé právo, 1960). V roce 1964 nabízí divákům televize pořad Zavinila to televize, který je popisován jako Silvestrovská panika mezi hvězdami televizní obrazovky (Rudé právo, 1964). V roce 1966 už se objevují speciální Silvestrovské televizní noviny a pořad Jiřího Suchého alias Veřejné projednávání ředitele divadla Semafor. Nechybí oblíbená dvojice Bohdalová-Dvořák či Holzman-Budín (Rudé právo, 1966). Zajímavé je, že tehdy nebyl termín „estráda“ vnímán pejorativně jako dnes, ale neutrálně.

Rudé právo v roce 1968 popisuje silvestrovský program jako estrádní přehlídku, kde se představily oblíbené dvojice v pořadu od 22 hodin Ve dvou se to lépe táhne (Rudé právo, 1968). V roce 1970 nabízí první program od 21.30 Silvestrovskou štafetu populárních estrádních umělců, zpěváků, konferenciérů (Rudé právo, 1970).

Například v roce 1973 pak už nabízí první program revue Vydržte až do půlnoci a druhý program uvedl zpívání s Karlem Gottem či Kufr aneb Silvestrovské kousky Miloše Kopeckého a Františka Filipovského (Rudé právo, 1973). Zajímavé je, že první rok před Menšíkovým prvním Silvestrem 1977, tedy v roce 1976, televize nevysílala žádný estrádní pořad v pravém slova smyslu. Televize nabídla divákům pouze od 19.15 komedii Šikulka, ve 21.10 hudební komedii To byla svatba, strýčku a ve 22.00 pak revue Karla Gotta s názvem Hudba, to je moje. Ve 22.35 pokračuje televize komedií Sedm pater pro tisíc přání (Rudé právo, 1976). Možná i díky tomu byl poté hvězdný Menšíkův Silvestr vnímán tak pozitivně.

Cesta za tradičním silvestrovským blokem, jak ho známe již dnes, vedla tedy přes několikero bloků hudebních a zábavních, které se postupně začaly slučovat v jeden pořad, do kterého se zakomponovalo vše, co se u diváků dříve osvědčilo.

1.7. Československá televize

V následující kapitole se zaměřím na Československou televizi, zejména z hlediska obsahu zábavy v průběhu let.

Zkušební televizní vysílání ze Studia Praha v Měšťanské Besedě (ve Vladislavově ulici) bylo zahájeno 1. května 1953 a 25. února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné. Pro první televizní vysílač byla v roce 1953 adaptována pražská rozhledna na Petříně. Zpočátku televize vysílala pouze tři dny v týdnu (v létě jen 2 dny), v listopadu 1953 se počet vysílacích dnů rozšířil na čtyři, v roce 1955 na šest dní v týdnu a od 29. prosince 1958 televize své pořady vysílala už celý týden. Například v roce 1953 mohli diváci sledovat televizní vysílání pouze dva dny v týdnu, konkrétně ve středu a v sobotu. Ve druhé polovině padesátých let, tedy v době, kdy vlastníků televizorů začalo rychleji přibývat, se začalo výrazněji rozvíjet i programové schéma. Jeho rozvoj byl ale logicky odpovídající době i představě o televizním vysílání jako o šířiteli kultury. Dnes by většinu diváků jen těžko zaujalo 17 operních představení, která v roce 1957 ČST odvysílala, a stejně tak by nejásali nad 65 činohrami nebo čtyřmi operetami. Nízkou atraktivitu programu si postupně uvědomovali i pracovníci televize, a proto od roku 1955 začaly do televizního programu stále více pronikat divácky atraktivnější formáty. Výrazně vzrostl nejen počet promítaných filmů, ale přidaly se první přímé přenosy

a své místo na slunci si vydobýly i televizní estrády, jejichž počet s každým rokem narůstal. Zatímco v roce 1953 odvysílala Československá televize tři estrádní pořady, tak o čtyři roky později už jich mohli diváci shlédnout 56 (Bouček, 2010).

1.8. Vladimír Menšík a jeho Silvestry

Silvestry Vladimíra Menšíka patří beze sporu k tomu nejlepšímu, co české a československé televize vyprodukovaly v oblasti zábavy. Režisér Miloš Forman před časem dokonce prohlásil, že toto jméno spolu s Vlastou Burianem a Janem Werichem patří do svaté trojice. A že všichni ostatní jsou pouze jejich apoštolové. Při výčtu takových seriálových hitů jako Chalupáři, Arabela nebo My všichni školou povinní nejde v Menšíkově kariéře zapomenout také na mimořádně oblíbené pořady Bakaláři nebo Křeslo pro hosta. Nahrávky vzpomínaných televizních Silvestrů později získaly jednu zlatou a tři platinové desky. Už tři roky po Menšíkově smrti po něm pojmenovali dokonce základní školu v rodných Ivančicích (Mareček, 2008).

Ostatně jak už jsem výše zmiňovala slova Miloše Formana, i J. Koukolíček ve své diplomové práci na téma Kult televizního Silvestra píše, že právě onen „kult“ přichází až se Silvestry V. Menšíka (Koukolíček, 2004). Ten lidí v těžké době uklidňovala a především bavil. Například na konci Silvestra 1978 nezapomněl poděkovat obyčejným pracujícím lidem (dělníkům za to, že postavili další kus metra, stavařům za stavbu dálnic, horníkům, lidem pracujícím v průmyslu, v hutích a v neposlední řadě také duchodcům, přičemž zdůraznil, že všichni jsou velmi potřební a bez nich by ani nemělo cenu vytvářet nějakou televizní zábavu). Jasně už z toho tedy plyne snaha o to, nalít lidem do žil optimismus a pocit, že je národ potřebuje. Ostatně „Nikoli bez významu byla i schopnost masových médií,..., zvýšit snesitelnost těžkého životního údělu“ (McQuail, 2009) a toho si byl vědom i Vladimír Menšík. Vladimír Menšík jako výborný vypravěč našel své místo v mnoha televizních skečích a v aktovkách silvestrovských pořadů. Měl ideální předpoklady pro to, čemu dnes nehezky říkáme „bavič“. Byl naprosto věrohodný, nezdůrazňoval intelektuální převahu nad divákem a měl velkou schopnost improvizace. (Matějková, 2006). Jak vzpomíná Bohumila Zelenková: „Ale počátek roku 1969...byl ještě určitým mezičasem. Ačkoliv už v televizi nastoupilo normalizační vedení a ředitelem se stal Jan Zelenka, některé projekty ještě doznívaly. Krátce na to ale už „spadla klec“. V televizi proběhly čistky. A veškerá tvorba byla podrobena podezíravému zkoumání. Nastala doba zákazů konkrétních autorů, herců a režisérů, ale i témat a myšlenek. Praktikovaly se takzvané „vystříhovánky“- upravovaly se už natočené

inscenace a filmy. Zbabělý strach totalitní moci plynul z nejistoty. Nastala doba jinotajů, čtení mezi řádky. Navzdory zákazům, či možná právě v jejich důsledku, se vytvořila vazba mezi tvůrci a diváky. Historické skutečnosti uměli pochopit jako metaforu toho, co právě žijí. Vladimír Menšík a mnozí další si žádnou takovou šanci nenechali ujít“ (Matějková, 2006, s. 193).

Silvestry z let 1977, 1978 a 1979 byla kultivovaná a divácky vděčná zábava. Už jen ten vtíp, že v obecnstvu seděli slavní herci z celého Československa. Silvestry režíroval Ján Roháč, Jaroslav Dietl psal scénáře, dramaturgy těchto pořadů byli Alena Berková a Jindřich Švehla (Matějková, 2006). „Tady Menšík exceloval a myslím, že dodnes nic lepšího vymyšleno a provedeno nebylo“ (Matějková, 2006, s. 203), říká Bohumila Zelenková. Po prvním úspěšném Silvestru už nechtěl Vladimír Menšík v dalších pokračovat. Říkal: „Tohle může vyjít jen jednou a podruhé opakovat tento princip, to bude nuda...“ (Matějková, 2006, s. 203). Ředitel Zelenka o tom však nechtěl ani slyšet. Konečně se tímto Silvestrem podařilo všechno vyřešit na dlouhé roky. Lidem se to líbí a bude to vypadat, jakoby televize slavila herecké Vánoce. Herci se sejdou, budou na scéně i v hledišti a lepší publikum stejně nemůže existovat. A divák u obrazovky bude nadšen a spokojen.

Menšíkova práce pro redakci televizní zábavy v Praze skončila po konfliktu s ústředním ředitelem Československé televize. Jan Zelenka si pro svůj nový pořad Křeslo pro hosta vybral jako moderátora právě Vladimíra Menšíka. Začalo to velice úspěšně. Ale pak stále častěji v křesle pro hosta seděli místo zajímavých osobností různí funkcionáři, politikové a ekonomové. Když Menšík zjistil, kam tato koncepce směřuje, odmítl pořad dále moderovat. Bylo jasné, že bude-li pořad dále uvádět, u diváka může ztratit svoji oblibu a svůj kredit. Psal se rok 1984. Odmítl účinkovat v silvestrovských zábavných pořadech v Praze a vystupoval jen v brněnském studiu (Matějková, 2006).

2. METODICKÁ ČÁST

2.1. Silvestry vybraných let 1978, 1983, 1988, 1993, 1999

V následujících kapitolách se budu podrobněji zabývat konkrétními roky, které jsem si pro zkoumané téma zvolila.

2.1.1. Silvestr 1978 aneb Silvestr hravý a dravý

Hlavní silvestrovský pořad začínal ve 21 hodin a trval do půlnoci. Zábava však začínala už v 19 hodin písničkovým pořadem Kdo rád zpívá- na palubu, po kterém následovala československá komedie z roku 1977 od 19.40 Když kluci drží basu.

Tento hlavní silvestrovský pořad roku 1978 byl již druhým v pořadí, který moderoval Vladimír Menšík. Jak sám na začátku přiznává, po minulém ročníku se zařekl, že už žádný Silvestr moderovat nebude, že je to pro něj jako pro herce a „nemoderátora“ velmi obtížné a stresující, nicméně je tady zase.

Už začáteční číslo naznačuje, že i letos půjde o velkou estrádu- na úvod přichází mažoretky a tanečnice, blikají světla. V hledišti vidíme dnes už nezvyklou věc- místo obyčejného publika složeného z „normálních“ lidí, v něm sedí elita národa, alespoň co se umělecké branže týče. V publiku tedy vidíme například L. Štaidla, K. Gotta, M. Šimka, L. Sobotu nebo M. Kopeckého. Vladimír Menšík vítá diváky s tím, že jsou jedna velká televizní rodina. V zápětí chválí Československou televizi za to, že v uplynulém roce připravila pro diváky tolik pořadů. Celkově panuje velmi přátelská atmosféra, účinkující v sále se neustále smějí a tleskají svým kolegům. Vladimír Menšík vítá své přátele a dělá si legraci z jejich příjmení, což působí velice sympaticky a vtipně. V pozdějších letech si přesně tento vtip vypůjčí ještě Jiří Sovák. Návaznost na Silvestry V. Menšíka se objevuje neustále. Na závěr prvního vstupu také lidi nabádá, aby si odepřeli silvestrovský ovar, aby nebyli tlustí.

Následuje pěvecké a taneční číslo Heleny Vondráčkové a Hany Zagorové s názvem Dvě malá kuřátka. Dámy mají poměrně odvážné úbory. Veškerá pěvecká vystoupení jsou na playback a nutno dodat, že dnešní umělci ono „umění“ zpívat na playback ovládají mnohem lépe, než zpěváci v tehdejší době. Snad to bylo i proto, že si nehráli na to, že zpívají živě. Zpěváci se zdaleka netrefovali do slov a sem tam dokonce pusy ani neotevřeli. Zato rozdávali úsměvy na všechny strany a zaměřovali se na pohlednou show a choreografii, která byla pro pořady estrádního charakteru tak typická.

Kromě Vladimíra Menšíka zazářili v tomto Silvestru ještě další osobnosti- např. Jiří Suchý s Jitkou Molavcovou, kteří se svou „Šoufl show“ navazují na Menšíkův nepříjemný zážitek na cestách po Rakousku, kde byly podle jeho slov na každém rohu „čuňačinky“ a právě zmíněné „Šoufl show“- tedy něco jako nejpokleslejší zábava. Dvojice z divadla Semafor následně předvádí vtípnou parodii.

V tomto Silvestru se pak také objevují např. Stella Zázvorková a Helena Růžičková, ovšem ne jako herečky nebo bavičky, ale překvapivě jako zpěvačky a tanečnice.

Jedním z vrcholů večera je pak vystoupení Ludka Soboty společně s Miloslavem Šimkem na téma telefon. Snaží se divákovi popsat onen zázračný přístroj, přičemž však M. Šimek dodává, že telefon přeci už každý v Československu zná.

Dle mého názoru je vrcholem bavičského umění dělat si legraci sám ze sebe. A tento um přivedl k dokonalosti nejen Vladimír Menšík, ale v tomto Silvestru z roku 1978 také Miloš Kopecký, který předvedl parodii na sebe samého. Zpíval píseň Meckie Messer, ovšem ne jako elegán, jak jsme ho znávali, ale jako starý muž na kolečkovém křesle, který šišlá.

Velice uvolňující zábavu pak s postupujícím večerem nabídne ještě Ivan Mládek a jeho Banjoband, který předtím, než zazpívá píseň Švadlenka Madlenka, vypráví pohádku Sněhurka a sedm trpaslíků. Nezapře se zde Mládkův osobitý humor a opět se diváci v sále (a dle mého názoru zajisté i u obrazovek) skvěle baví.

Vrcholem večera je pak vystoupení Karla Gotta, který završil skvěle provedený zábavný pořad (a zde se nestydím použít termín zábavný). I když někteří kritici namítali, že druhý Menšíkův Silvestr nebyl už tak skvělý jako ten první, jsem toho názoru, že diváci si snad ten večer nic lepšího přát nemohli. Dostali mix kvalitního a inteligentního humoru, kterého bohužel s postupem času na obrazovkách ubývalo. Viděli všechny, koho si jen mohli přát vidět a slyšet.

Ostatně i dobová kritika se přikláněla na Menšíkovu stranu: „Chceme-li porovnávat, zjistíme jako jediný podstatnější handicap, že divák byl tentokrát předem připraven o moment překvapení, neboť celkové aranžmá hlavního silvestrovského pořadu skutečně odpovídalo jeho struktuře z roku 1977. Je to však skutečně nevýhoda? Co jsme vlastně věděli předem? Že Jaroslav Dietl a autorský kolektiv napsali scénář „na tělo“ účinkujícím v čele s konferenciérem. Že Vladimír Menšík obstál v této nesnadné úloze jako málokterý jiný herec“ (Poppová, 1979, s.6). O úspěšné koncepci Silvestra se psalo v Mladé frontě už o rok dříve: „Stačí nosný nápad, k němuž se přidá vynikající konferenciér, zkušený a obratný režisér, účinkující na vysoké profesionální úrovni a skvěle rezonující publikum- a je hotovo“ (Sólo pro Vladimíra Menšíka, 1978, s. 6). A přesně tyto zmíněné atributy měl i Silvestr

následující, tedy v roce 1978. „Silvestr 1978 měl znovu onu osobitou atmosféru... Z „civilizovaného“ Vladimíra Menšíka vyzařoval optimismus, dodával do našich domovů pocit hřejivého lidství a víry ve stále šťastnější budoucnost, když prostými slovy hovořil o velkých hodnotách socialistické současnosti...Program jako celek tentokrát nejednou působil víc jako revue než jako estráda“ (Poppová, 1979, s. 6).

Jiný názor však najdeme ve vzpomínkové knize „Dobrý rodák Vladimír Menšík“, kde se píše o Silvestru 1978 následovně: „Menšík měl pravdu. Začalo se to uměle vylepšovat, druhý Silvestr byl slabší a po tom třetím už to diváci nechtěli.“ (Matějková, 2006). Podobného názoru byli i redaktoři Rudého práva: „Hlavním pořadem večera byl Silvestr 1978. Základní vzorec si vzal ze Silvestra 1977. Pochopitelně však nemohl působit tak silně, jako předešlý, který stál na vtipném nápadu...Úspěšným lvem salónů byl opět Vladimír Menšík. Proti předchozímu pořadu měl však méně prostoru, ten z větší části zaplnil balet. Zaujala především některá solidní čísla: Luděk Sobota s Miloslavem Šimkem, Ivan Mládek a jeho parta, Jiří Sovák, Jiří Suchý, Jitka Molavcová a Miloš Kopecký“ (Rudé právo, 1979, s. 5).

Ať už je pravda více či méně na jedné nebo druhé straně a druhý Menšíkův Silvestr nebyl třeba už tak „dokonalý“ jako ten první, přesto zůstávají všechny televizní Silvestry s tímto výjimečným hercem ve zlatém fondu české televizní zábavy a dodnes se k nim Česká televize vrací.

2.1.2. Silvestr 1983- Den otevřených dveří aneb Čí jsou hory? Kavčí!

Československá televize zcela mění strategii. Namísto konferenciéra a známého herce Vladimíra Menšíka dosazuje na jeho pozici dvě mladé moderátorky Emu Tekelyovou a Martu Skarlandtovou, obě dámy mají stejný růžový kostýmek, a když už nic jiného, je na ně minimálně hezký pohled. (Koncepte Silvestrů se nicméně změnila již v roce 1980, kdy Menšík Silvestra už nemoderoval. Objevuje se zde dvojice Kaiser-Lábus).

O režii tohoto Silvestra se postaral Jaromír Vašta a autorem scénáře je Karel Havlíček. Československá televize tedy (jak jsem již zmínila) zcela mění koncepci silvestrovského pořadu. Podoba Silvestra 1983 vychází z faktu, že si televize připomínala 30. výročí začátku vysílání, a proto ten nápad, že by měl divák poznávat Kavčí hory.

Divák však dostane namísto provázaného pořadu jen koláž z jednotlivých vystoupení. Ovšem ani tomuto Silvestru nechybí lesk předchozích estrád, jen dle mého názoru postrádá výjimečnost. I tady se objevuje postava Vladimíra Menšíka, ovšem už jen ve dvou scénkách, při kterých si společně se Stellou Zázvorkovou a Jiřím Sovákem vypráví anekdoty. Přesně tyto okamžiky však v Silvestru roku 1983 patří k těm nejsilnějším.

O tom, že divák, který usedl v roce 1983 na Silvestra před obrazovku, má před sebou opravdovou estrádu v pravém slova smyslu, nás utvrdí hned první číslo tohoto večera. Píseň „Začíná velký Silvestr“ v podání Jitky Zelenkové, Petry Černocké a Jany Kociánové je odzpívána nepřekvapivě na nepodařený playback, zpěvačky mají na sobě lesklé paruky a kožichy a navíc je doprovází zhruba dvacet dalších tanečníků. V podobném duchu je i následující vystoupení Karola Duchoně s písní „Batoch s páperím“, kde se na scéně objeví osm tanečnic v barevných kraťasech s batochy, které předvádějí (a nebojím se to slovo použít) infantilní tanec podobný dětské hře „Kolo, kolo mlýnský“.

Ovšem i tento Silvestr si zaslouží pozornost v lepším slova smyslu, než kvůli právě popisovaným úvodním nic neříkajícím estrádním vystoupením. Naopak, velmi povedeným číslem byla scénka s názvem Sekretářka v podání Jiřiny Bohdalové a Vladimíra Dvořáka. Oba herci ukázali, že i v této době si dokáží dělat legraci nejen sami ze sebe, ale také z režimu či ze svých nadřízených, zkrátka a dobře z poměrů, které panovaly. J. Bohdalová přichází na konkurz na sekretářku. Jenomže neumí napsat písmeno „Ř“, a tak ji její potenciální budoucí zaměstnavatel už už vyhodí. Jen co však Bohdalová zmíní, že je za ním poslána od nadřízeného, usedá k psacímu stroji sám V. Dvořák a dopis, který původně diktoval Bohdalové si napíše sám, zatímco Bohdalová diktuje. Jasně tedy dávají najevo, jak je absurdní, že důležitou funkci může vykonávat někdo jen díky tomu, že je něčí známý, i když ani neumí psát na stroji. Diváci v sále jsou samozřejmě pobaveni, protože nejspíš přesně to samé znají z vlastní zkušenosti.

Dalším povedeným číslem je slovenská dvojice komiků F. Dibarbora a V. Polányi, kteří přicházejí se scénkou o krádežích na pracovišti. To, že lidé kradou na pracovišti a věci si odnášejí domů, vtipně otáčejí naopak- že oni jsou velmi svědomití pracovníci a věci si z domova berou do práce.

Budu-li pokračovat ve výčtu povedených scének, nesmím ještě zapomenout na příspěvek Ivana Mládka a na scénku Miloslava Šimka a Ludka Soboty. Jak je vidno, stále se tedy v průběhu Silvestrů opakují ty samé tváře. Česká či československá nabídka kvalitních bavičů je zřejmě velmi omezená.

Hodně lacině však pak působí závěrečné číslo tohoto Silvestra, kdy se na pódiu sejdou všichni účinkující a s notnou dávkou patosu zpívají píseň o přátelství. Drží se přitom za ruce nebo tleskají a nakonec přichází opět nepostradatelný Karel Gott.

Po shlédnutí tohoto Silvestra má člověk sice dojem, že se celkem pobavil, ale je to asi něco podobného, jako když jde do kina na levnou americkou komedii. V sále se nenudí, ale jakmile vyjde ven, tak už si na něj ani nevzpomene a nezanechá to v něm nic. Dalo by se říci,

že je to něco jako prázdné umění. A přesně tento dojem jsem nabyla při nebo po sledování Silvestra 1983. Chybí mu osobitost.

Shrňme si tedy ještě celé vysílací schéma. Silvestrovský program 31.12.1983 začíná už v 19 hodin písničkovým blokem Zazpívejte si s námi. Zajímavým prvkem tohoto večera je pak také Silvestrovské muzeum od 20.10, kdy televize připravila sestřih toho nejlepšího z let 1959-1982. Hlavní Silvestrovský program Den otevřených dveří aneb Čí jsou hory? Kavčí! začal ve 22.10.

Kritika se k tomuto televiznímu Silvestru nevyjádřila moc pozitivně, ale v zásadě ani nijak negativně: „Jmenoval se divně. Čí jsou hory? Kavčí! Největším kladem této revue nebo snad ještě správněji estrády (...) bylo to, že si nechtěla na nic hrát, že se netvářila hlubokomyslně. Účelem bylo diváka pobavit a to se bezpochyby valnou většinou povedlo. Byly tu lepší i méně dobré písničky, byly tu anekdoty (nádherně vyprávěné například Vladimírem Menšíkem)... Autoři si vytkli zřejmě za cíl jen a jen rozptýlit diváka. Všechno ostatní pauzovalo. Dobré bylo, že tento Silvestr upustil od konferenciérské dvojice, protože není-li skutečně prvotřídní, pak raději žádnou“ (Rudé právo, 1984, s. 5).

V Mladé frontě se pak objevuje následující pozitivní názor: „Televizním pracovníkům se podařilo poodhalit roušku nad bájemi opředeným pracovištěm se šarmem, švihem a elegancí“ (Blahota, 1984).

2.1.3. Silvestr 1988

Ani před tímto velkým Silvestrem nechyběl písničkový pořad. Tentokrát nabídla Československá televize na prvním programu dokonce tři. Od 19.30 to byl pořad Z melodie do melodie, ve 20.30 Silvestrovská diskotéka a ve 20.45 pořad S dobrou náladou. Hlavní silvestrovský program pak začal ve 21.45.

Tento Silvestr má takřkajíc na svědomí Milan Lasica, který je jak režisérem, tak autorem scénáře. Už to není jako za Menšíka jeden moderátor a ani se nejedená o blok scének bez moderátora- v tomto Silvestru můžeme vidět dokonce moderátory tři, a to Stellu Zázvorkovou, Pavla Zedníčka a Jiřího Sováka. Celý koncept je poměrně vtipně vymyšlený- scénky a písničky jsou vlastně teprve podrobovány kritice silvestrovské komise, kterou tvoří již zmiňované trio, které má za úkol vybírat to nejlepší do Silvestra. Jednotlivá čísla jsou tedy předváděna a Zedníček, Zázvorková a Sovák je komentují. Vtipně.

Hned na úvod zaznamenáváme opětovnou návaznost na úspěšné Silvestry V. Menšíka. Do publika se opět vrátily známé tváře herců, hereček, zpěváků, zpěvaček, moderátorů a moderátorek. Další viditelný návrat k Menšíkovi je pak díky úvodnímu slovu, při kterém

moderátoři vítají přítomné a opět si dělají legraci z jejich jmen a příjmení. Znovu se objevují dobové narážky, např. se moderátoři zamýšlejí nad tím, co může znamenat to, že někdo jako komik dostane tak významnou funkci (pracovat ve schvalovací komisi Silvestra).

Režisér se zřejmě nebál hned na začátek odstartovat zostra- jedno z prvních vystoupení má zpěvačka Heidi Janků, která se na scéně objeví jen ve spodních kalhotkách. Další podobně odvážné vystoupení předvede o hodinu později Dara Rolinc, která opět provokuje diváky pouze ve spodním prádle. Skoro jakoby televizní zábava byla více primitivní. Ovšem ani v tomto Silvestru nechyběl opravdu povedený kousek, i když jich je zřejmě méně a méně.

Dle mého názoru bylo vrcholným číslem večera (z hlediska zábavnosti) vystoupení Spejbla a Hurvínka. Vyprávění o Jeníčkovi a Mařence se stalo z tradiční pohádky pro děti díky dobovým narážkám opravdovou zábavnou satirou. Člověku při sledování skoro až zatrnulo, co si loutková dvojice známá z večerníčku dovolila. Hodně odvážné bylo například prohlášení, že Jeníček poté, co vylezl na strom, neviděl žádné světýlko. Důvodem je prý to, že v zemi se málo svítí, aby nebylo vidět na nepořádky. Dalším vydařeným kouskem je pak scénka od perníkové chaloupky. Baba Jaga už se na Jeníčka nezlobí, že jí loupe perník ze střechy, protože je stejně zestátněný, takže je jí to vlastně jedno.

Mnohem méně odvážnější bylo vystoupení dvojice Šíp, Uhlíř s názvem Televizní klub mladých, v jejichž scénce nenacházíme dobové narážky, ale spíš nekonfliktní humor. Naopak trojice Svěrák, Smoljak, Sobota opět přicházejí se satirou a humorně komentují například to, jak je každý Silvestr v televizi stále stejný. Luděk Sobota pak v bytě alespoň převěšuje obrazy, aby alespoň něco bylo na Silvestra jinak. Neotřelá a vtipná byla také scénka Lábusa a Kaisera, kteří společně s dalšími herci asi minutu v tichosti seděli na židlích. Následně hlas oznámil, že proběhlo „Malé televizní sezení“. Defilé večera opět obstarává Karel Gott v doprovodu tanečnic a následuje společná píseň všech účinkujících.

Tento Silvestr by se dal považovat minimálně za odvážný už jen díky dobovým narážkám, které byly více než zjevné. Celý pořad plynul příjemně díky dobře zvolené moderátorské trojici.

Dobová kritika byla opět vesměs neutrální: „Všichni ti, kdo přebírali štafetu hlavního večerního pořadu, neměli lehký úkol, jestliže se chtěli vrátit k jednomu z předchozích řešení, kdy v režii J. Roháče byl spíkem Silvestra národní umělec Vladimír Menšík“ (Hanušková, 1989, s. 4). Redaktorka Mladé fronty pak dále kritizuje např. vystoupení Jitky Molavcové pro přílišnou infantilnost. Závěrem však dodává trefná slova: „Nebylo to nic nového, ale ono dělat

srandu, jak jsme se ostatně přesvědčili u silvestrovské estrády, není žádná legrace“ (Hanušková, 1989).

2.1.4. Silvestr 1993

Zdá se, že Česká televize vyčerpala svůj potenciál ve tvorbě velkých zábavních pořadů a v tomto roce dala raději přednost divácky osvědčeným pořadům jako byl Kufr nebo Česká Soda. Kufr s Pavlem Zedníčkem běžel na ČT1, zatímco satirická Česká Soda byla k vidění na ČT2. O zábavu se ten večer dále na ČT1 postaraly americké filmy Žena v ringu a Policejní akademie, následovaná vystoupením Rowana Atkinsona. Zcela zřejmý je zde záměr poskytnout divákovi něco nového v podobě zahraničních filmů či pořadů. Opačná strana mince je pak divákovi nabídnuta na ČT2, kde se opět objevuje Vladimír Menšík. Od 22 hodin vysílá Česká televize 45 minut výběr jeho nejlepších scének.

ČT1 uvádí tedy od 19.05 silvestrovský speciál pořadu Kufr, ve 20.05 následuje film Žena v ringu, ve 22.10 Policejní akademie a ve 23.45 Rowan Atkinson Live.

ČT2 vysílá silvestrovský speciál České sody od 20.05, následuje Křížový výslech ve 20.35, dále Moravěnka na cestách ve 21.25 a již zmiňovaný sestřih Menšíkových Silvestrů od 22 hodin následovaný pořadem V žitě.

Tento Silvestr by se dal hodnotit kladně. Program ČT1 byl pro univerzální publikum a naopak zábava na ČT2 byla zase pro publikum řekněme náročnější, menšinové. Po estrádních blocích vnímali diváci dle mého názoru programovou diferenciaci kladně. Každý si mohl vybrat, ze svých oblíbených pořadů a bavičů.

V Lidových novinách se Silvestr 1993 popisuje kladně: „Televize se tentokrát vzdala tradičních Silvestrovských revuí (s výjimkou jejich repríz na ČT3). Kufr obsazený známými tvářemi v roli soutěžících, zahajoval silvestrovský večer na ČT1. Kvalitní byla i Česká soda na ČT2“ (Lidové noviny, 1994, s. 6). Podle autorů článků však chyběla kvalitní česká hudba, kterou mohla dechová Moravěnka na ČT2 jen těžko zastoupit.

2.1.5. Silvestr 1998

V tomto roce už se o diváka pere především TV Nova, ČT1 a Prima. Jedinou televizní stanicí, která tento rok připraví estrádu v pravém slova smyslu, je TV Nova. Prima zůstává v pozadí s filmy Kdo hledá přítele, najde poklad či Jsem nespělý, ale léčím se. ČT1 navazuje na tradici silvestrovských speciálů svých nejoblíbenějších pořadů.

2.1.5.1. Silvestr 1998 na ČT

Ani v roce 1998 nenabídne Česká televize estrádní pořad (o to se v tom roce postarala TV Nova) a raději sází na osvědčené speciály úspěšných pořadů jako byl Kufř nebo Neváhej a toč. Pod názvem silvestrovského pořadu Neváhejte a bavte se! tedy najdeme celek komponovaný z dílčích zábavních pořadů. Na programu ČT2 se objevuje ostřílená trojice Čtvrtníček, Vávra a Šteindler, následovaní Multicar Movie Show z divadla Sklep. Zde je vidět, že druhý program České televize přináší divákovi alternativu v podobě českého zábavního undergroundu. „První program ČT nabídl místy nadprůměrnou, místy slabší zábavu, namíchanou tak, aby nemohla nikoho urazit. ČT 2 pak přinesla pořady, které mohly pobavit intelektuály uvízlé u televizních obrazovek (Hlupá, 1999, s. 13).

Od 19.20 až do půlnoci na ČT1 běžel blok Neváhejte a bavte se, kde zazářil Miroslav Donutil se svým Donutil nás opět k smíchu (jeho kvality doceňuje i dobová kritika- viz níže) a Pavel Zedníček s Kufřem. K slabším momentům večera na ČT1 naopak patřilo vydání Neváhej a toč, které nepřineslo zdaleka nic nového oproti už tak okoukaným domácím videím během roku, sestřih Bolkovin či pořad s Politiky netančím.

3.1.5.2. Silvestr 1998 a TV Nova

Na tento Silvestr čekala široká veřejnost (a pokud nečekala, byla na něj minimálně zvědavá). Byl to rok, kdy se na televizní obrazovku vrátila estráda se vším všudy. Ovšem tentokrát měla režii na starost komerční televize Nova.

Už jenom upoutávky, které běžely neustále dokola, byly důkazem toho, že TV Nova se chce tentokrát opravdu vytáhnout a přišla tedy s tím nejlepším, co měla. Moderování se ujal tehdy velmi oblíbený Petr Novotný, jehož sláva je dnes téměř zapomenuta, ale protože v té době Nova produkovala velké množství víkendových zábavních pořadů (jako např. Novoty Petra Novotného) patřil právě Novotný k bavičským elitám tehdejších let. „Nova.. rychle pochopila, že úspěšnou televizní zábavu jí přinesou pořady, které většina diváků bez problému pochopí. Pokusy s intelektuální zábavou tak rychle vzaly za své a pevné místo našla v nováckém programu zábava masová“ (Bouček, 2010).

Podle výsledků ankety časopisu Anno se pak stal také Petr Novotný nejoblíbenějším showmanem roku 1998 a jeho cyklus Novoty získal titul pořad roku (Spáčilová, 1999). K tomu se vyjadřuje i dramaturg Novy z roku 1999 Jan Czech: „Na počátku vysílání bývala zábava na Nově spíše popelkou..., zato nyní desítku divácky nejúspěšnějších pořadů tvořilo devět zábavných cyklů plus Televizní noviny“ (Spáčilová, 1999).

Pořad Novoty Petra Novotného patří dokonce v historii Novy mezi pět divácky nejúspěšnějších pořadů. Do roku 2004 obsadily čtvrté a páté místo s neuvěřitelným počtem 4,473 a 4,477 mil. diváků. Oba pořady navíc byly z konce roku 1998 (přesněji z října a listopadu), není tedy divu, že TV Nova obsadila Petra Novotného i do role moderátora svého dosud největšího počín- Silvestra 1998 (Borovan, 2004).

Ale zpátky k Silvestru 1998. TV Nova se rozhodla dát divákovi vše, co mohla. V tomto Silvestru se tak mísily jak hvězdy české televizní zábavy, které známe už ze Silvestrů předešlých, tak nové „novácké“ osobnosti. Na jednom podiu se tedy za večer vystřídali například D. Hůlka, L. Machálková, M. Majerová, S. Boura, E. Jurinová, Z. Merunka, M. Dolinová, V. Železný, T. Pergnerová, P. Víték, P. Muk, M. Dejdar, F. Nedvěd, P. Rychlý nebo M. Severa na straně jedné (nové tváře) a na straně druhé např. K. Gott, J. Bohdalová, F. Holzmann, P. Zedníček, J. Lábus, L. Sobota, nebo I. Mládek, které už diváci na Silvestra viděli. TV Nova vsadila na formu estrády, kterou v době Československé televize nejvíc prezentovalo asi Televarieté. Nelze říct, že by pořad nebyl úspěšný. Ovšem úroveň zábavy značně poklesla. Místo humorných anekdot ze života se vyprávějí neosobní vtipy a snaha o to, dostat na obrazovku co nejvíc známých tváří ústí ve směsice písniček, ve kterých si každá „hvězda“ zazpívá kousek sloky. Skoro jako by hnacím motorem celé show bylo „hlavně ukázat co nejvíc“. Kvantita vítězí nad kvalitou. Dřívější scénky, které byly protkány dobovými narážkami a měly v sobě kus satiry, degradovaly na úroveň vtipů, které „baviči“ přeměnili do scének. Vlídneho Menšíka nahradil -bez atributu- Petr Novotný. Ale lidé to tak chtěli. Nova dobře věděla, co dělá. Úroveň zábavy se prostě přiblížila úrovni diváka. Produkční zábavy na ČT Petr Borovan na adresu zábavy na TV Nova říká: „Nova se podepsala na úpadku televizní zábavy“ (Borovan, 2004, s. 8). Jde zde přitom o paradox, protože TV Nova chtěla dělat zábavu pro diváka a chtěla jí dělat hodně. Nakonec ale sama sebe vyčerpala a zdeformovala se do podivné úrovně, o kterou dnes diváci už nestojí.

Doba Novot, Dobrot, Čundrcountryshow i Silvestrů s Petrem Novotným je za námi. Každá éra má své formáty, které časem odezní. „Jediný formát, který se tomuto osudu překvapivě vyhnul a ke kterému se televizní zábava pravidelně vrací, je revuální show typu Televarieté“ (Bouček, 2010). V současné době však čím dál řidčeji.

„Nova do svého silvestrovského programu angažovala na 120 „známých osobností“. Při takovém množství se nabízela otázka, zda nešlo spíš o tváře, které jsou známé především proto, že jsou za takové označovány. Jejich vystoupení (...) byla prostřídána písničkami, přesněji řečeno úryvky písniček. Co platno, že Tomáš Hanák dokonale zlehčoval normalizační hity typu „Už jsme prý dospělí“, když se ve stejné chvíli z Novy linuly tytéž

popěvky: zcela vážně, výpravně, zdobně a pod shovívavým oparem ovíněné nostalgie. Parodizované se zkrátka stalo znovu skutkem- a to je rázem po legraci... Že Vladimír Železný neumí zpívat? Nevadí, o to větší švanda to bude! Pohřichu v pěti hodinovém útvaru to jaksí neodsejpalo“ (Hlupá, 1999, s. 13). Zaměříme-li se na hudební čísla tohoto pořadu, slyšeli jsme opravdu nemožné. Dalibora Jandu, který nepřekvapuje písní „Říkal si hurikán“, cimbálovku, která snad měla navodit atmosféru lidovosti a potěšit moravské publikum nebo Lunetic, kteří přišli s evergreenem „Ovečka“. Vtipy moderátora Petra Novotného byly neosobní a už jen to, že pro to, aby se diváci smáli, musel vyprávět vtipy, mluví za vše.

3. VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1. Proměna televizních Silvestrů v letech 1978-1998

V první řadě je třeba říci, že české televizní Silvestry se ve zkoumaném období v něčem proměnily, ale v něčem naopak zůstaly stejné, respektive hodně podobné.

Začnu-li obsahovou stránkou, televize působící v letech 1978-1998 v České a Československé republice prakticky neupustily od formátu estrády, tedy velkého zábavního pořadu na konci roku. Výjimkou zůstává pouze zkoumaný rok 1993, jak však můžeme vidět už v roce 1998, divákům se opětovně nabízí možnost pořad tohoto formátu shlédnout.

Co se týče uměleckého obsazení, pozorujeme jistou strnulost. V Silvestrech se během zkoumaných 20 let objevují stále ty samé tváře. Jde tedy především o Vladimíra Menšíka (který se z role konferenciéra dostal do role přispěvatele do silvestrovských anekdot a později byla jeho práce využívána při tvorbě zábavních silvestrovských sestřihů). Dále se jedná o stále se opakující umělce, jako je například Jiřina Bohdalová, Vladimír Dvořák, Luděk Sobota, Miloslav Šimek, Jaroslav Uhlíř či zpěváci Karel Gott (ten nesmí chybět ani při Silvestrech v současných letech), Helena Vondráčková či Jitka Molavcová s Jiřím Suchým. Asi není překvapivé, že se stále objevovaly tytéž osobnosti, vzhledem k tomu, že závěr roku sloužil k tomu, aby se Československá televize a potažmo i televize následující, blýskly tím nejlepším, co mohly divákovi nabídnout. V Čechách tedy máme zřejmě dobrého pomálu.

Ukázalo se také, že nápodoba jakéhokoli druhu nemá u diváků moc šanci a pořady se vždy musely posunout alespoň o kousek dál (nebo jinam). Příkladem za vše jsou Silvestry V. Menšíka, které i přes svou počáteční kvalitu nenašly později v televizním vysílání své místo.

Z hlediska obsahového můžeme ve zkoumaných letech vnímat dva proudy- jednak snahu o inovaci na straně jedné a na straně druhé snahu o to implikovat do nastávajících pořadů vše, co se v minulých podařilo. Markantní je tedy např. návaznost na úspěšné silvestrovské pořady V. Menšíka. Ten v roce 1978 vítá své kolegy umělce v hledišti a dělá si legraci z jejich jmen a příjmení. O 10 let později s tímto stejným vtipem přichází Jiří Sovák.

Zkoumáme-li obsahovou stránku pořadů, zaujme nás také návaznost na politické prostředí, která se objevuje i v okamžicích, kdy se má divák u televize bavit a nemyslet na politické okolnosti. Na začátku zkoumaného období pozorujeme, že uvaděč V. Menšík chválí

stát za to, co pro lidi dělá. Nezapomene přidat výčet všeho prospěšného, co se za poslední rok v zemi podařilo vybudovat. S postupujícími lety však v pořadech vnímáme čím dál častější politickou satiru, která je dovedena k vrcholu v roce 1988, tedy rok před Sametovou revolucí, kdy umělci již nic neskrývají a z režimu si dělají legraci velice okázale a veřejně (např. výše popsané vystoupení Spejbla a Hurvínka).

Neopomenutelným prvkem televizních Silvestrů je také hudba. Hudební vystoupení zaznamenala taktéž jistý vývoj i jistou strnulost. Strnulost je pozorovatelná především v tom, že během dvaceti let si umělci netroufli (či jim to nebylo umožněno) zpívat živě, bez playbacku. A bohužel i dnes je to běžnou praxí.

Jak jsem zmínila již výše, obzvlášť v hudební oblasti se během zkoumaných let objevovaly stále stejné tváře. Strnulost můžeme pozorovat ve výběru hudebních čísel- stále se totiž objevuje například cimbálovka, která kupodivu nechybí ani v roce 1998. Progresi mezi hudebními vystoupeními můžeme zaznamenat například v upozadění choreografie na úkor zpěvu, což dle mého názoru krok k lepšímu skutečně je a zatímco v letech 1978 a 1983 jsme byli svědky početných doprovodných tanečníků samotných zpěváků, s postupujícími léty jich ubývalo.

Bohužel co se celkové úrovně zábavy a zábavnosti zábavních pořadů týče, setkáváme se spíše s poklesem úrovně. Za vše hovoří například to, že zábava jaksi zhrubla a stala se lacinější. Čím blíže jsme druhému tisíciletí, tím častěji se v televizi vyprávějí pouze vtipy . Dříve aplikovali umělci anekdoty sami na sebe a scénáristé si dali tu práci, aby zněly věrohodně (příklad za všechny je Vladimír Menšík, mezi jehož oblíbené triky bylo vyprávět o neexistujících členech rodiny). S příchodem televize Nova a s jejím Silvestrem v roce 1998 také pozorujeme více sexuality. Zatímco dřívější scénky J. Bohdalové a V. Dvořáka se zakládali na satiru a nadsázce, v roce 1998 předvádí J. Bohdalová s K. Šípem scénku na sexuální téma s vulgárními výrazy.

Zajímavý je také pohled na pojem „estráda“. Už v roce 1979 je v televizní recenzi používán pejorativně, do té doby tomu tak nebylo (Rudé právo, 1979).

Závěrem si připomeňme roli moderátora Silvestrovských pořadů. Zcela zjevně vyplývá, že pokud našla televize v daný rok kvalitního moderátora, Silvestr se vyvedl a byl hodnocen kladně (neplatí v roce 1993, kdy nebyl estrádní pořad, avšak Silvestr byl taktéž kladně hodnocen). Menšíkovy Silvestry tedy kladu na nejvyšší úroveň, špatný Silvestr nebyl ani s trojicí Zedníček, Zázvorková, Sovák z roku 1988. Naopak hůře působily Silvestry 1983 bez moderátora a v roce 1998 s Petrem Novotným, který divákům nabídl (jak bylo již výše kritizováno) pouze vtipy a sebestředný humor.

3.2. Metodický postup

Co se metodiky týče, při psaní této práce byly využity především archivní záznamy televizních Silvestrů, které se staly hlavními pilíři práce, a které byly následně konfrontovány. V neposlední řadě však byly užity také televizní programy z Rudého práva a později Týdeníku televize a Týdeníku Československé televize. Zároveň byly využity i novinové články zabývající se mediální a zábavní tematikou, odborné publikace z oblasti mediálních studií a také novinové recenze zkoumaných silvestrovských pořadů v Rudém právu, Lidových novinách a Mladé frontě.

Po shlédnutí televizních Silvestrů jsem dále pracovala s archivními záznamy České televize, kde byly podrobně zaznamenáni tvůrci pořadů i jednotliví aktéři. Vlastní popis zkoumaných Silvestrů jsem dále rozšířila o již zmíněné recenze z novin. Inspirací mi také byla diplomová práce Josefa Koukolíčka, který se Silvestry taktéž zabýval.

ZÁVĚR

V úvodu práce jsem si stanovila tři hypotézy. Tou první bylo, že televize používají stále stejné formáty silvestrovských pořadů a v tomto ohledu je zde patrná jistá strnulost. Tato hypotéza je pravdivá jen z části. Tzv. estrádní silvestrovský blok jsme mohli pozorovat v letech 1978, 1983, 1988 a 1998. Ovšem v roce 1993 se na televizní obrazovce neobjevil. Nicméně v letech, kdy ano, můžeme za potvrzení hypotézy o strnulosti formátu považovat fakt, že šlo vždy o humorný pořad, plný opakujících se umělců s písničkami a tanci. Navíc, i tyto silvestrovské bloky se částečně měnily, ať už počtem moderátorů či úrovní obsahu scének.

Druhou hypotézou bylo, že televize se chtěly na Silvestra prezentovat v co nejlepším světle a ukázat, že mají možnosti na to připravit zábavný pořad s velkou scénou i značným počtem účinkujících, aby daly najevo, že pro něj připravily speciální nákladné vysílání. Jak jsem již zmínila, v roce 1993 České televize od pořadu estrádního typu upustila, tudíž i v této hypotéze je částečná trhlina. V ostatních letech se však zcela potvrzuje. Televize vždy připravily velice výpravný a umělci početně obsažený pořad.

Konečně třetí obecnější hypotéza se zabývala televizní zábavou. Ta se dle ní měla stát určujícím a základním prvkem televizního vysílání, i když v počátcích tomu tak nebylo. Tato hypotéza se také potvrdila. Zábavy je v každém případě na televizní obrazovce čím dál více, ovšem zde sleduji její degradaci. Skoro by se dala použít nepřímá úměrnost- čím více zábavy, tím méně kvality. Tedy s kvantitou klesá kvalita.

Závěrem nutno dodat, že co se týče televizní zábavy v českém prostředí, je zde nedostatek zdrojů. I proto vznikala práce především na základě primárních materiálů- tedy odvysílaných pořadů.

RESUMÉ

V této bakalářské práci byla analyzována česká televizní zábava. Hlavní zřetel byl dán na televizní Silvestry z vybraných let 1978, 1983, 1988, 1993, 1998, pomocí nichž byla úroveň zábavy zkoumána.

V první části práce se pojednává o zábavě obecně, především o jejím vývoji v televizi a to především v českém prostředí. Samostatná kapitola se pak zabývá také fenoménem českých Silvestrů Vladimírem Menšíkem. Díky vzpomínkové knize a četným článkům o tomto umělci se podařilo získat komplexní informace o výjimečnosti tohoto umělce.

Druhá část se podrobně zabývá silvestrovskými pořady z vybraných let. Ty jsou zevrubně popsány podle záznamů televizního archivu a následně doplněny citacemi a názory dobového tisku. Rok 1998 je rozebrán nejvíce ze široka díky vstupu nových televizních stanic. Obzvláště se práce věnuje Silvestru na TV Nova, který se vrací k estrádám, které jsou v této práci popisovány především.

Ve výzkumné části jsou popsány proměny zkoumaných Silvestrů. V závěru jsou následně okomentovány hypotézy. Ve většině případů se hypotézy potvrdily, i když s drobnými odchylkami.

SUMMARY

In this work was analyzed the Czech television entertainment. The main consideration was given to the selected television New Year's Eve 1978, 1983, 1988, 1993, 1998, by which the level of entertainment investigated.

The first section is about entertainment in general, especially about the developments in television, especially in the Czech environment. Separate chapter deals with the phenomenon of Czech New Year Vladimír Mensik. Thanks to the memoir, and numerous articles about the artists managed to obtain the complex information about the uniqueness of the artist.

The second part details the New Year's Eve shows in selected years. These are referred extensively by the records from the television archives, and subsequently accompanied by the quotations and views of the contemporary press. The year 1998 is the most wide described thanks to the entry of the new television stations. Especially the work devoted to the New Year on TV Nova, that returns to shows that are in the work described above.

The research section describes the changes examined Silvester. In conclusion then commented hypotheses. In most cases, the hypothesis are confirmed, although with slight nuances.

CITOVANÉ ZDROJE

BOROVAN, Aleš, *Nova: porodník i hrobník televizní zábavy*, Hospodářské noviny, 3.2. 2004, str. 8.

BOUČEK, Jakub. *Televizní zábava v novém miléniu, tvoříme hvězdy*. RadioTV : *Co se děje v médiích* [online]. 2010, [cit. 2010-05-02]. Dostupný z WWW: <http://www.radiotv.cz/p_tv/televizni-zabava-v-novem-mileniu-tvorime-hvezdy/>.

BOUČEK, Jakub. *Televizní zábava v padesátých a šedesátých letech, politika vždy a všude*. RadioTV [online]. 2010, [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.radiotv.cz/nezarazene/televizni-zabava-v-padesatych-a-sedesatych-letech-politika-vzdy-a-vsude/>>.

BLAHOTA, Jiří. *Jaký byl Silvestr? Náš!*. MF DNES. 1984, č.2/ 15, s. 4.

HANUŠKOVÁ, Jana. *Jak jsme to viděli my*, Mladá fronta. 1989, č.3/ XLV, s. 4.

HLUPÁ, Štěpánka. *Televizní Silvestr uvedl několik generací estrádních umělců*. Lidové noviny. 1999, č.1/ 12, s. 13.

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

MAREČEK, Luboš. *Před osmdesáti lety se v Ivančicích narodil Vladimír Menšík*. iDnes [online]. 2009, [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: <http://brno.idnes.cz/pred-osmdesati-lety-se-v-ivancicich-narodil-vladimir-mensik-pqd-/brno-zpravy.asp?c=A091008_194457_brno_dmk>.

MATĚJKOVÁ, Jolana. *Dobrý rodák Vladimír Menšík*, Praha: NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2006.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha : Portál, 2009.

POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti : veřejná komunikace ve věku zábavy*. Praha : Mladá fronta, 1999. 190 s. ISBN 80-204-0747-2.

SPÁČILOVÁ, Mirka. *Diváci televize Nova milují Novoty Petra Novotného*. iDnes [online]. 1999, [cit. 2010-05-01]. Dostupný z WWW: <http://kultura.idnes.cz/show_aktual.asp?r=show_aktual&c=990117_210423_filmvideo_pch>.

SPÁČILOVÁ, Mirka. Silvestr vzpomínal, jací jsme to bývali pašáci. MF DNES. 1994, č.1/ 10, s. 16.

SPÁČILOVÁ, Mirka. Silvestrovská obrazovka se vzdala estrády. MF DNES. 1994, č.1/ 5, s. 7.

SPÁČILOVÁ, Tereza. *Oceněný Šíp: O televizní zábavu už nikdo nestojí, bojíme se ji dělat*. iDnes : kultura [online]. 2010, [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: <http://kultura.idnes.cz/oceneny-sip-o-televizni-zabavu-uz-nikdo-destoji-bojime-se-ji-delat-1cg-/filmvideo.asp?c=A100327_225917_filmvideo_jaz>.

ŠMÍD, Milan. *Historie televize v ČR - 3*. In *Příloha Louče 35.*, 2001 [cit. 2010-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.louc.cz/pril01/p35his3.html>>.

Televize a rozhlas v den poslední a první, Lidové noviny, č.1/ 7, s. 6.

TESAŘ, Milan . *Nestrádá estráda*. Reflex [online]. 2003, 24, [cit. 2010-04-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.reflex.cz/Clanek12634.html>>.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1954, č. 361/ 35, s. 4.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1956, č. 363/ 37, s. 6.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1957, č. 360/ 38, s. 6.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1960, č. 361/ 41, s 6.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1962, č. 359/ 43, s. 6.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1963, č. 358: 44, s. 4.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1964, č. 362/ 45, s. 4.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1966, č. 360/ 47, s. 4.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1968, č. 347/ 49, s. 8.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1970, č. 309/ 51, s. 8.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1973, č. 311/ 54, s. 8.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1976, č. 311/ 57, s. 8.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1978, č. 308/ 59, s. 8.

Rudé právo, ÚV KSČ, Praha 1983, č. 309/ 64, s. 8.

DALŠÍ POUŽITÁ LITERATURA

BERELSON, Bernard. Content Analysis in Communication Research. Gleonce: Free press, 1952.

Česká televize - historie. [online]. rev. 29.2.2008. [cit. 15.4. 2010]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/index.php>.

KOUKOLÍČEK, Josef. Kult televizního Silvestra v Českých zemích. Praha: Univerzita Karlova v Praze, FSV, IKMSŽ, 2004. Vedoucí diplomové práce PhDr. Milan Kruml.

KÖPPLOVÁ, Barbara a kol.. Dějiny českých médií v datech, Praha: Karolinum. 2003. ISBN 80-246-0632-1.

KÖPPLOVÁ, Barbara, BEDNAŘÍK, Petr, ČÁBELOVÁ, Lenka, aj. Dějiny televizního vysílání v datech. In: Dějiny českých médií v datech. 1. vyd. Praha: Karolinum. 2003. ISBN 80-246-0632-1.

MICHALEC, Zdeněk, Tisíc tváří televize: Čtení o televizi, Praha: Panorama 1983.

ŠMÍD, Milan, Televize ve světě, Praha: ČST 1989.

TESAŘ, Milan, Vladimír Menšík, Reflex, 1999-12, roč. 1999, č. 51.

SEZNAM PŘÍLOH

1. Citace ze zprávy ředitele K.Kohouta z 9.listopadu 1953 k silvestrovskému programu
2. TV program silvestrovských večerů let 1978, 1983, 1988, 1993, 1998
3. Obrázky Vladimíra Menšíka a Petra Novotného- moderátorů prvního a posledního zkoumaného Silvestra

PŘÍLOHY

1. Citace ze zprávy ředitele K.Kohouta z 9. listopadu 1953

"**Silvestrovský program**" Pořad tří samostatných hodinových bloků, s hudebními přestávkami nebo s možností prokomponovávat televizní vysílání přepojováním na nejlepší čísla rozhlasového silvestrovského vysílání.

20.00-21.00 hod. Pestrá filmová reportáž z Chaplinových grotesek a filmů s Frigem, Lupinem, sestřihovaná montáž z filmů "Celý svět se směje", "Volha, Volha" - jednotlivé uzavřené scény s nejpoblárnějšími písněmi Dunajevského, cirkusové výstupy, clowni a taneční orchestr. Nejvtipnější hraná scéna z filmu "Polská televise". Celý blok filmový s vtipným komentářem mimo obraz. Umělecký sestřih by za dozoru režiséra provedl některý střihač ČsF podle dramaturgické osnovy. Text komentáře zajištěn.

21.00-21.20 - hudební přestávka. 21.20-22.45 hod. Setkání s nejpoblárnějšími humoristy- interprety. Scénky a samostatné výstupy: Nový, Fiala, Horníček, Hlinomaz, Filipovský, Štuchal, Marvan, Burian, Werich. Nejlepší čísla z jejich repertoáru, spojovaná jednotnou dějovou osnovou až k vrcholnému setkání tří - Marvana, Buriana a Wericha. Setkání v jediném prostředí, kde se každý postupně stává němým svědkem vystoupení druhého a slyší, nepozorován, pravdu o sobě a o svém umění. V závěru se setkávají - aby si, i lidem - řekli, oč by byl život hezčí, kdyby lidé po celý rok odhodili přetvářku a říkali si čestně pravdu do očí. Jednotlivá samostatná čísla a vystoupení by byla prokládána hudbou estrádních a jazzových orchestrů, viditelných při hře na stínítku. (Filmové hudební desetiminutovky s orchestry.)

22.45-23.15 hod. - hudební přestávka, event.propojení na rozhlas.

23.15-0.30 hod. Silvestr s Fučíkovci. Nejlepší scénky a výstupy ze známých a velmi oblíbených Silvestrů Fučíkovců, které jsou nejkrásnějším dokladem přirozené, svěží a nové zábavy naší mládeže. Satirické scénky a výstupy, častušky, jedna z nejposlednějších úspěšných improvisací na thema "Módní přehlídka pařížské televise", taneční groteska, orchestr. Dějově spojit v celek s vybranými obrazy z inscenace "Skandálu v obrazárně". Půlnoční přípitek se světelnými hodinami - prostý přípitek dvou mladých lidí do nového roku - kratinká konfetová a ohňostrojová montáž filmového sestřihu - "Široká strana.." a nejnovější písně Fučíkovců uzavírají pořad. Podstatnou část pořadu by bylo třeba nafilmovat. (režiséři Klos, Wasserman a Sequens jsou připsáni k jednotlivým blokům ve strojopise ručně tužkou). (zdroj: archiv ČT)

2. TV program silvestrovských večerů 1978, 1983, 1988, 1993, 1998

1978

I. program:

19.00- Kdo rád zpívá, na palubu

19.40- Když kluci drží basu

21.00- Silvestr 1978- Silvestr hravý a dravý

II. program:

19.40- Někdo je za dveřmi

20.30- Filatelistická historie

21.30- Melodie bílého klavíru

22.35- Jak se na mě přilepila

1983

I. program:

19.00- Zazpívejte si s námi

19.15- Silvestrovský aperitiv aneb Hybš hraje hercům

19.40- Pozadí

20.10 Silvestrovské muzeum

22.10- Den otevřených dveří aneb Čí jsou hory? Kavčí!

II. program:

19.00- Šestý den je sobota

20.10- Diskotéka pro starší a pokročilé

20.45- Myslivecký bál

21.25- Pletky paní operetky

22.10- Chaplin tulákem

22.30- Vrchní, prchni

1988

I. program:

19.30- Z melodie do melodie

19.50- Fígl

20.30- Silvestrovská diskotéka

20.45- S dobrou náladou

21.10- Velká rošáda

21.45- Jak jsme to neviděli

II. program:

19.30- Potkali se u Kolína aneb Co tomu řeknou lidé

21.10- Kde je sládek, tam je Mládek

21.45- Četník a četnice

23.25- Písničky z pěti přání

1993

ČT1:

19.05- Kufr

20.05- Žena v ringu

22.10- Policejní akademie

23.45- Rowan Atkinson Live

ČT2:

20.05- Česká Soda- Silvestr

20.35- Křížový výslech

21.25- Moravěnka na cestách

22.00- Silvestry V. Menšíka

22.45- V žitě

23.10- To znám

ČT3:

20.00- Sejdeme se na prdlovce

20.20- S našinci kolem Evropy

22.00- Trhák

23.30- Večerníček pro dospělé

23.40- Silvestr je za dveřmi

1998

ČT1

19.20- Neváhejte a bavte se!

ČT2

19.10- Vyšetřování ztráty třídní knihy

20.40- Na kloboučku

21.40- Chmelnice

22.40- Čtvrtníček, Šteindler a Vávra heute

23.00- Multicar Movie Show (divadlo Sklep)

Prima

19.00- Kdo hledá přítele, najde poklad

20.45 - Jsem nesmělý, ale léčím se

22.15- Mravnost nade vše

Nova

19.00- Silvestr 1998

Vladimír Menšík

Petr Novotný